

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 26.05.2026 nr 8-1/4192-1;
JDM/26-0625/-1K

Meie 22.06.2026nr 1.1-11/2304-2

**Korrakaitseaduse muutmise ja
sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seadus**

Lugupeetud justiits- ja digiminister

Rahandusministeerium ei kooskõlasta korrakaitseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu järgmistel põhjustel.

- 1) Eelnõu § 1 punktiga 1 korrakaitseadusesse (*KorS*) lisatava § 16 lõikega 5 nähakse ette hüvitise maksmine korrakaitsekohustusega isiku hukkamise või surma korral korrakaitseülesannet täites või sellega seotud õnnetusjuhtumi või tema vastu suunatud ründe tagajärjel. Seletuskirjas on selgitatud, et sisuliselt on sätte aluseks võetud avaliku teenistuse seaduse §-s 49 ametniku puhul ettenähtud hüvitiste maksmise põhimõtted, arvestatud on ka vabatahtlike päästjate, demineerijate ja abipolitseinike puhul riigi poolt ettenähtud hüvitistega.

Soovitame kaaluda, kas hüvitisele oleks põhjendatud sätestada tulumaksuvabastus tulumaksuseaduse § 19 lg 3 punkti 12 alusel. *KorS*-i lisatava § 16 lõikes 5 nimetatud hüvitise välistamiseks tulumaksuga maksustamisest tuleks eelnõusse lisada ka tulumaksuseaduse § 19 lg 1 punktis 12 toodud loetelu täiendamine.

- 2) Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse *KorS*-i §-ga 34¹. Nagu märkisime oma tagasisides *KorS*-i muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusele, on võimalus kasutada mehitamata sõidukeid oluline ka tollile. Kuivõrd *KorS*-i lisatava § 34¹ sissejuhatav lauseosa näeb ette, et mehitamata sõidukeid võib riikliku järelevalve erimeetmena kasutada ka muu korrakaitseasutus kui vaid politsei, teeme mehitamata sõidukite regulatsiooniga seonduvalt järgmised ettepanekud:
 - täiendada *KorS* §-i 34¹ lg 1 punkti 5 tekstiosaga „, samuti tollialastest õigusaktidest kinnipidamise tagamisel“;
 - asendada tolliseaduse §-s 61 tekstiosa „§-des 30–34“ tekstiosaga „§-des 30–34¹“.

Lisaks märgime, et oleks loogikavastane, kui mehitamata õhusõidukite käitamise reeglite üle teostatava riikliku järelevalve arsenalis mehitamata õhusõidukite

kasutamise võimalus puudub. Sellest tulenevalt tuleb täiendada lennundusseaduse § 60² lõiget 1 (ilmselt ka lõiget 1¹) viitega KorS §-le 34¹.

- 3) Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse KorS-i §-ga 34² (isikuandmete töötlemine kehalähedase salvestusseadme kasutamiseks). Vormikaamerate jm kehalähedaste salvestusseadmete kasutamise reguleerimine on kauaoodatud ja iseenesest tervitatav, kuid paraku ei ole eelnõus pakutud lahendused kohased.

Esiteks märgime, et eelnõu kehtestamisel kasutatakse KorS-s erinevaid termineid – salvestusseade, jälgimisseadmestik, vormikaamera, pilti või heli salvestav seade.

Teiseks tuleneb eelnõust ja seletuskirjas antud selgitustest, et tegemist ei ole riikliku järelevalve erimeetmega, vaid kas protokoll (KorS § 12) aseainega või äärmisel juhul protokoll toe(s)tava meetmega (põhjendused seletuskirja lk 12). Erimeetmega oleks tegu juhul, kui kaamera paigaldataks kuhugi iseseisvalt nõ järelevalvet tegema. Lisaks on ilmne, et ametniku järelevalvetoimingute tema vormikaameraga salvestamine ei saa olla iseenesest eraldiseisev erimeede KorS 3. peatüki 3. jao mõistes, mis sisaldab selliseid meetmeid nagu sundtoomine, läbivaatused jmt.

Kuivõrd eelnevast tulenevalt saab vormikaamerat pidada protokollimisvahendiks ehk salvestist saab edaspidi lugeda konkreetse menetlustoimingu kohta koostatud protokolliks, siis peaks uus säte asuma KorS § 12 juures, kus asub ka § 13 (Isikuandmete töötlemine riikliku järelevalve teostamisel), näiteks uue §-na 12¹.

Eelnevast tulenevalt peame äärmiselt oluliseks kehtestada vormikaamera kasutamise õiguslik alus eelnõus pakutud KorS § 34² seaduse 1. peatükis. Teeme ettepaneku sätestada see uue paragrahvina 12¹, erisusena haldusmenetluse seaduse §-s 18 sätestatud menetlustoimingute protokollimise üldreeglitest. Samas tuleks üle vaadata ka KorS § 49 (vallasasja läbivaatus) lõikes 5¹ ja § 51 (valduse läbivaatus) lõikes 6¹ viidatud olukorra jäädvustamine pilti või heli salvestava seadmega – kui tegemist on pigem protokollilise toiminguga sarnaselt eelnõuga lisatavas KorS §-s 34², siis selguse huvides tuleb need viited nimetatud sätetest välja jätta või kohandada vastavalt.

- 4) Eelnõuga ei ole ette nähtud ühegi kehtiva seaduse muutmist tulenevalt KorS-i täiendamisest §-ga 34². Kuna KorS-i lisatava § 34² lõike 1 kohaselt võib kehalähedast salvestusseadet kasutada politsei või seaduses sätestatud juhul muu korrakaitseorgan, siis peab selle õiguse muu korrakaitseorgani jaoks ette nägema eriseaduses. Kui seda mitte teha, siis on säte rakendatav üksnes üldkorrakaitseorgani ehk politsei tegevuses ning Maksu- ja Tolliamet (MTA), Keskkonnaameti jt korrakaitseorganite tegevuses vormikaamerate kasutamine lubatav ei ole. Seda arusaama toetab ka seletuskirja lk 7: *Tegemist on uute erimeetmetega, mille rakendamise õigus KorS-i alusel on tulevikus tavapärastelt üksnes politseil, muud korrakaitseorganid võivad neid kasutada juhul, kui eriseadus neile selleks volituse annab.*

Seega tuleks pakutud lahenduse puhul toimida niisamuti, nagu on eelnõus toimitud kontrolltehtingu lisamisel eriseadustesse, kuid arvestades eriseaduste hulka, mille puhul MTA, Keskkonnaamet jt teostavad riiklikku järelevalvet, oleks see selgelt ebamõistlik. Kui aga KorS-i lisatav § 34² kehtestada nt KorS §-na 12¹, ei oleks vaja eriseadusi täiendada, kuna sellisel juhul kohalduks see säte automaatselt kogu MTA jt asutuste järelevalvelisele tegevusele, mida saaks asutuse sees diferentseerida (piirata) (vt ka seletuskirja osa 7 kolmanda lõigu teine lause).

- 5) Eelnõuga lisatava KorS § 34² lõike 3 kohaselt peab korrakaitseorgani ametniku vormil või riietusel olema vormikaamerast teavitav märg.

Leiame, et selle sätte puhul on tegemist ülereguleerimisega. Vormikaamera ise on tähelepanu tõmbav ja nähtav element ametniku vormiriietusel. Märke lisamine vormile oleks põhjendatud juhul, kui kasutataks mitte nähtaval kohal olevat kaamerat. Eelnõuga nähakse ette kohustus teavitada isikut sõnaliselt vormikaamera kasutamisest, mis peakski olema piisav isiku õiguste tagamisel.

Lisaks tekib küsimus juba kasutuses olevate ja tellitud vormidega seoses, kuna eelnõu on kavandatud jõustuma alates 01.01.2027. a. Näiteks MTA puhul (ilmselt ka teiste vormiriietust kasutavate asutuste puhul) tuleks arvestada ka ametnike vormiriietuse ja eraldusmärkide kirjelduse muutmise ja rakendusaktides (<https://www.riigiteataja.ee/et/akt/128012025011>).

Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku jätta KorS § 34² lg 3 eelnõust välja või lisada täpsustus, et kaamera tuleb märgistada juhul, kui see ei ole muidu nähtav.

- 6) Eelnõu seletuskirja lk 11 on selgitatud, et vormikaamerate all on silmas peetud ka muid seadmeid, mida kasutatakse pildi ja heli edastamiseks ja salvestamiseks ning mis liiguvad ametnikuga koos, kuigi ei pruugi olla kinnitatud ametniku vormi või kiivri vmt külge, näiteks relvale kinnitatud kaamera, aga ka mobiiltelefon, mida käes hoides ametnik valduse läbivaatuse käiku jäädvustab.

Keskmisel inimesel on keeruline, et mitte öelda võimatu, seostada pelgalt eelnõu teksti põhjal ühelt poolt kehalähedasi kaameraid, mida üldistatult nimetatakse vormikaamerateks, ning teisalt (ametiasutusele kuuluvat) mobiiltelefoni, mida käes hoides ametnik valduse läbivaatuse käiku jäädvustab.

Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku täiendada KorS-i lisatavat § 34² uue lõikega näiteks järgmises sõnastuses:

„(x) Käesolevas paragrahvis vormikaamera kasutamise ja vormikaamera salvestise kohta sätestatud kohaldatakse ka ametitelefoni kasutamisele ja ametitelefoni tehtud salvestisele.“

- 7) Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse KorS-i §-ga 53¹ (kontrolltehing). Nõustume kontrolltehtingu regulatsiooni kodifitseerimisega KorS-s, sätestades kontrolltehtingu riikliku järelevalve ühe erimeetmena, kuid eelnõus pakutud regulatiivsete lahendustega ei saa me nõustuda.

Eelnõuga KorS-i lisatava § 53¹ lõike 1 kohaselt on kontrolltehtingu eelduseks KorS § 5 lõikes 3 ja lõikes 4 sätestatud oluline või kõrgendatud oht. Seletuskirjas on märgitud, et kontrolltehtingut saab kasutada alates ohukahtlusest. Eelnõu koostajad on pidanud optimaalseks kehtestada erimeetme üldnormis kontrolltehtingu piiranguks vähemalt olulise või kõrgendatud ohu kahtluse.

Kehtivad alkoholiseaduse (AS) § 52¹ lõiked 1 ja 2 ning tubakaseaduse (TubS) § 33² lõiked 1 ja 2 sätestavad erinormina kontrolltehtingu tegemise eeldusena ohu kahtluse. Eelnõuga tunnistatakse viidatud sätted kehtetuks.

Peame oluliseks, et KorS-i lisatav § 53¹ lõige 1 lähtuks AS §-s 52¹ ja TubS §-s 33² sätestatud kriteeriumist. Vastasel juhul on kontrolltehtingu rakendamisel ette näha

tõsiseid tõlgendamisprobleeme. Näiteks võib tekkida kahtlus, kas igasugune alkoholi või tubakatoodete müüginõuete rikkumine (nt müük väljaspool lubatud kellaaega või maksumärgistamata, kuid muidu nõuetekohase toote müük) kujutab endast vahetut ja olulist ohtu? Kas keelatud toodete, nagu snus või maitsestatud e-sigaret, müümine tähendab olulist ohtu? Ei ole vaidlust, et iseenesest kahjustavad nii alkohol kui tubakatooted inimese tervist, aga on kaheldav, kas need tooted – juhul, kui on järgitud koostis- ja kvaliteedinõudeid – kujutavad endast olulist või kõrgendatud ohtu KorS-i tähenduses. Lisaks, kuigi maksumärgistamata toodete müük kahjustab riigi fiskaalhuve, ei ole üksikteingu puhul peaaegu kunagi täidetud „olulise väärtusega varalise hüve“ lävend ning ametnikul ei ole üldjuhul ette teada, kui suures koguses isik tegelikult kaupa müüb.

Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku jätta KorS-i lisatava § 53¹ lõikest 1 välja sõnad „olulise või kõrgendatud“.

Alternatiivina pakume järgmist sõnastust:

"(1) Kui politseil või seaduses sätestatud juhul muul korrakaitseorganil ei ole muude riikliku järelevalve erimeetmetega võimalik või on oluliselt raskendatud teostada järelevalvet, kuid see on vajalik ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks, võib politsei või seaduses sätestatud juhul muu korrakaitseorgan teha kontrollteingu."

Alternatiivselt oleks võimalik KorS-is üldnormina sätestada, et eriseadus võib kontrollteingu puhul kehtestada ka madalama ohulävendi, et tagada olemasolevate meetmete jätkuv rakendamine, st reageerides, kui on oht avalikule korrale õigusnormide järgimise tähenduses.

- 8) MTA teeb AS ja TubS alusel kontrollteinguid käitlemiseks mittelubatud alkoholi ja tubakatoodete leviku tõkestamiseks. Kontrollteingu õiguslik alus on 2017. aastal loodud silmas pidades füüsilises ruumis (s.o kauplustes ja toitlustusettevõtetes) toimuvaid olukordi. Kontrollteingut tegev ametiisik võib varjata teingu eesmärki; kontrollteingut tegev ametiisik ei pea ennast esitlema, samuti ei pea ametiisik kandma vormiriietust ega esitama ametitunnistust enne kui kontrollteingu eesmärk on saavutatud. Sama on silmas peetud ka eelnõuga KorS-i lisatavates § 53¹ lõigetes 4 ja 7.

Eitamata vajadust teostada kontrollteinguid nn üle-leti-olukordades, näiteks seonduvalt alkoholi ja tubakatoodete müümisega alaealistele, toimub salakauba müük praeguseks valdavalt virtuaalkeskkonnas. Järelevalvet teostav ametnik peab seal endale konto looma ning suhtlema müüjaga sõnumite kaudu, et leppida kokku tehing. Veebikeskkonnas ei piisa sellest, et ametnik jätab end tutvustamata, kuivõrd konto loomine eeldab isikuandmete sisestamist, mis ei saa aga arusaadavalt olla sellised, mis kõige lihtsama veebiotsingu korral võimaldavad ametniku äratundmist (s.o ametniku ees- ja perekonnanimi ning tema ametijärgne e-posti aadress). Ilmselgelt jääb kontrollteingu eesmärk sel juhul saavutamata.

Tegime KorS-i muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse tagasisides ettepaneku veebikaubanduse probleem KorS-i täiendamise teel lahendada, kuna MTA keskendub kontrollteingutes just interneti müügiportaalides ning sotsiaalmeedias anonüümselt alkoholi ja tubakatooteid müüvate isikute kindlakstegemisele. Aluseks saab võtta kehtiva tarbijakaitseseaduse § 63 lg 5 või atmosfääriõhu kaitse seaduse § 223¹ lg 5. Paraku on selline võimalus KorS-i lisatavast §-ist 53¹ välja jäetud ja eelnõuga

muudetavates eriseadustes ei ole ka erisusi ette nähtud – isegi mitte TTJA-le, kelle jaoks antud situatsioon tähendab tema järelevalveliste võimaluste olulist kitsendamist.

Oleme jätkuvalt seisukohal, et nii tarbijakaitseseaduses kui ka atmosfääriõhu kaitse seaduses viidatud väljamõeldud nime kasutamise õigus on aktuaalne ja asjakohane ka alkoholi ja tubakatoodetega kauplemise järelevalvel, kuivõrd käitlemiseks mittelubatud toodetega kaubeldakse eeskätt veebiplatvormidel nagu Facebook, Telegram jmt. Arvestades tarbijakäitumises ja kaubanduse hea tava järgimises toimuvaid kiireid muutuseid, ei ole tulevikus välistatud ka maksumärgistamata alkoholi või maitsestatud e-sigarettide, mille käitlemine on keelatud, müük e-poodides.

Viidatud meede on ette nähtud kohaldada kitsalt veebikeskkonnas kasutamiseks, s.o olukorras, kus tulenevalt kontrollteingu laadist ei ole teistmoodi talitada võimalik. Lisaks tuleks kaaluda mõne teise asutuse järelevalvelist fookust silmas pidades kontrollteingu tegemise võimalust ka e-kaubanduses (kaupleja veebilehed).

Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku täiendada KorS-i lisatavat § 53¹ lõiget 4 sõnadega „ning võib veebiplatvormidel ja kaupleja veebilehtedel vajadusel kasutada väljamõeldud nime“. Alternatiivina sõna „väljamõeldud“ asemel pakume kaaluda sõnu „mitte oma (nimi)“. Alternatiivina väljendile „veebiplatvormidel ja kaupleja veebilehtedel“ pakume kaaluda kokkuvõtlikku väljendit „virtuaalruumis“.

- 9) Eelnõuga KorS-i lisatava § 53¹ lõikega 6 nähakse ette, et kontrollteingu tegemise otsustab iga kaasuse korral prefekt või korrakaitseorgani juht (MTA ja TTJA puhul peadirektor). Kavandatud piirangut ei saa pidada põhjendatuks ja selle rakendamine võib pärssida riikliku järelevalve toiminguid. Riikliku järelevalve läbiviimisel on oluline paindlikkus, kuna olukorrad, mille puhul võib kontrollteingu tegemine vajalikuks osutuda, on erinevad. Niisamuti ei ole võimalik alati ja igakordselt juhtumi pakilisuse tõttu taotleda nõusolekut asutuse juhilt.

Paralleelina võib tuua, et süüteomenetluste osas, mis on erakordselt tõsiselt isikute põhiõigusi riivavad, ei pea toimingute tegemiseks asutuse juhilt igakordset nõusolekut küsima. Ehk kui kriminaalmenetluses või väärteomenetluses on võimalik kohtuvälise menetleja ametnikul isik kinni pidada kohtuvälise menetleja juhi kinnitatud ametikohtade loetelu alusel seda ametikohta täitva ametnikuna (KrMS § 31 lg 5 ja VTMS § 10 lg 2), siis kontrollteingu läbiviimise üle otsustamine on kavandatud anda asutuse juhi ainupädevusse. Niisugune lahendus on võrreldes süüteomenetlusega olemuslikult ebaproportsionaalne.

Kontrollteingu näol ei ole tegemist uudse meetmega, kontrolltehinguid on valdkondlike eriseaduste alusel ja korras tehtud aastaid ning pole teada juhtumeid, kus järelevalveasutusele oleks ette heidetud liialdusi vm kehtivate reeglite rikkumisi, seega on seletuskirjas toodud argument otsustustasandi muutmise mõju kohta pidurdusvahendina (lk 14), ainetu.

Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku täiendada KorS-i lisatava § 53¹ lõiget 6 sõnadega „või korrakaitseorgani juhi volitatud ametiisik“. Nii säilib nt MTA jaoks olukord, mis on ette nähtud AS § 52¹ lõikega 4 ja TubS § 33² lõikega 4. Ühtlasi tasub kaaluda, et ka prefekt saaks õiguse volitamiseks.

- 10) Lisaks kordame oma 17.09.2024.a kirja nr 1.1-11/2961-2 (tagasiside KorS-i muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusele) punktis 1.2. toodud ettepanekut sätestada

lisaks AS-ile ja TubS-le kontrollteingu regulatsioon ka kütuse müüjate suhtes vedelkütuse seaduses. MTA praktika on näidanud, et vähemintensiivsed meetmed ei aita vedelkütuse ebaseadusliku käitlemise probleeme lahendada.

Kordame ettepanekut lisada eelnõusse vedelkütuse seaduse muutmine, täiendades vedelkütuse seaduse § 24 lõiget 2 viitega KorS §-le 53¹.

- 11) Eelnõuga kehtestatakse täiendavad hüvitiskohustused, sh korrakaitsekohustuse täitmisel hukkunud isiku lähedastele makstav hüvitis, kuid eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, millise asutuse eelarvest need kulud kaetakse. Palume eelnõu seletuskirja täiendada.

Oleme valmis tegema eelnõu koostajatega koostööd ja palume kaasata eelnõu ettevalmistamisse MTA-st Eero Kosk (JO) ja Helen Lensment (UO).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Ligi
rahandusminister

Anneli Valgma 5885 1315
anneli.valgma@fin.ee

Rando Kängsepp 5982 5053
rando.kangsepp@fin.ee

Agnes Peterson 58851301
Agnes.Peterson@fin.ee